

TORAH AND DERECH ERETZ

Sponsored by Jake and Karen Ablemvitz in memory of Jake's Beloved Parents,

אליהו בן אבא ז"ל & לאה בת אברהם ז"ל
יהושע בן שמעון דב ז"ל and Karen's brother

1) Avos, Chapter 2, Mishna 2

Rabban Gamaliel the son of R. Judah the patriarch said: excellent is the study of the Torah together with a worldly occupation, for the energy [taken up] by both of them keeps sin out of one's mind; and [as for] all [study of the] Torah where there is no worldly occupation, the end thereof [is that] it comes to nought and brings sin in its train; and all who labour with the community, let them labour with them for the [sake of the] name of heaven, for the merit of their fathers sustains them, and their righteousness endures for ever; and as for you, [God in such case says] I account you worthy of much reward, as if you [yourselves] had [actually] accomplished [it all].

רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון וכל העמלים עם הצבור יהיו עמלים עמהם לשם שמים שזכות אבותם מסייעתן וצדקתם עומדת לעד ואתם מעלה אני עליכם שכר הרבה כאילו עשיתם

2) נחלת אבות - אברבנאל

ואני ראיתי לשאול במשנה הזאת שמונה דברים כמו ששאלתי בדברי אביו:

השאלה הראשונה – למה אמר: "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ", ותפס בזה לשון יופי והיה ראוי לומר "צריך תלמוד תורה עם דרך ארץ", כי אין הענינים התוריים נתלים בנאה ובמגונה כי אם במועיל והצריך כפי התורה?

השאלה השנייה – באומרו: "שיגיעת שניהם משכחת עון". כי למה לא נתן התכלית לעשיית הטוב והישר או לקנות חיי עולם הבא? ואמר משכחת עון שהוא לבד סור מרע? גם שיקשה אומרו "משכחת", כי מגמת האדם ראוי שתהיה בסור מרע ועשה טוב, לא להביא לידי שכחה העון והיה ראוי לומר מסירה העון?

השאלה השלישית – באומרו: "וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה". ומאין למד רבן גמליאל זה? האם כל חכמי ישראל היו בעלי מלאכה ואומנות? אין ספק שעם היות שהיו מהם בעלי מלאכה לדלותם, כבר היו אחרים רבים שתורתם היה אומנותם ולא היו בעלי מלאכה. ואביו יוכיח וכל משפחתו.

השאלה הרביעית – באומרו: "וגוררת עון". והוא מאמר זר מאד. שלא די שנאמר שהתורה שאין עמה מלאכה לא תהיה משכחת העון, אלא שגם התורה ההיא גוררת עון? ואיך התורה עם מלאכה או מבלתה תגרום עון?

3) דרך חיים על אבות פרק ב

1. ויש לשאול במאמר זה כי לפי הנראה היה לו לומר יפה ת"ת כאשר עמה דרך ארץ, ולא תורה עם דרך ארץ כי עשה עיקר דרך ארץ
2. ועוד כי יגיעת שניהם משכחת עון אם הדבר תולה ביגיעה, אם כן יהיה יגע בתלמוד תורה בלבד ולא במלאכה ותהיה משכחת עון מפני היגיעה אם כל יגיעה משכחת עון
3. ועוד שאמר כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה, וכמה תלמידי חכמים היו שלא היו בעלי מלאכה
4. ועוד למה גוררת עון בשלמא מה שאמר למעלה כי יגיעת שניהם משכחת עון היינו שהוא מסולק מן העון, דכאשר יש לו מלאכה אין צריך לגזול, אבל מה שאמר וגוררת עון משמע שגוררת עון אחר אף בלא טעם שצריך לו לגזול, דאם כן הו' ליה לומר וגורם עון לא גוררת עון
5. ועוד כל העוסקים עם הצבור מה ענין זה לזה, והיה לו לומר הוא היה אומר וכו' שהיה משמע מוסר בפני עצמו, ומאי ענין שזכות אבותם מסייעתם, וכן הו' זהירין ברשות מה ענין למוסרים שלפניו
6. ועוד ואתם מעלה אני עליכם וכו' כי אם הם דברי רבן גמליאל לא הי' לו לומר רק ואני מעלה עליכם כאלו עשיתם ומה ואתם מעלה אני עליכם וכו'.

